

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2020 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Daria Mazerant

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2020 roku w Piotrkowie Trybunalskim,

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w P.**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda M. S. na rzecz Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w P. kwotę 5.400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. przyznaje pełnomocnikowi powoda adwokatowi W. K. prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w P. wynagrodzenie w kwocie 4.428,00 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi M. S. z urzędu i nakazuje wypłacenie tej kwoty ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.

SSO Renata Lech

Sygn. akt I C 1523/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 października 2019 roku wniesionym do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim powód **M. S.** wnosił o zasądzenie od pozwanego **Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w P.** kwoty 80.000 złotych (osiemdziesiąt tysięcy) tytułem **zadośćuczynienia** za pozbawienie, w jego ocenie, możliwości płatnego zarobkowania podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w P.

(k.3-4v.,)

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2019 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu jako właściwemu rzeczowo.

(k.6)

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2019 roku Sąd Okręgowy zwolnił powoda od kosztów w całości i ustanowił powodowi adwokata z urzędu.

(k.18)

W piśmie przygotowawczym z dnia 27 lutego 2020 roku pełnomocnik powoda z urzędu zgłosił wnioski dowodowe w sprawie i wniósł o przesłuchania w charakterze świadka pracownika pozwanej jednostki i zażądanie dokumentacji dotyczącej zatrudnienia powoda w pozwanej jednostce.

(k.26,26 v.)

Zarządzeniem z dnia 6 marca 2020 roku Sąd doręczył odpis pozwu Prokuratorii Generalnej RP i wezwał do złożenia odpowiedzi na pozew.

(k.28)

Pismem z dnia 27 marca 2020 roku Prokuratoria Generalna RP przekazała sprawę do prowadzenia Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.

(k.30)

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 kwietnia 2020 roku pozwany **Skarb Państwa - Areszt Śledczy w P.**, reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego U. G. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu na rzecz pozwanego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany przeczy twierdzeniom zawartym w pozwie, uważając żądania powoda za bezzasadne, powód nie wykazał jakie dobra osobiste zostały naruszone i nie podał w jaki sposób doszło do naruszenia tych dóbr osobistych.

Wbrew twierdzeniom powoda nie świadczył on w pozwanej jednostce pracy na podstawie umowy o pracę. Podstawą świadczenia przez powoda pracy na rzecz pozwanej jednostki była decyzja dyrektora o skierowaniu powoda do odpłatnej lub nieodpłatnej pracy. Decyzja ta miała swoje źródło w przepisach art. 123a § 2 k.k.w i § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz.U. z 2004r., Nr 27, poz. 27 z późn. zm.), a jej wzruszenie zostało z woli ustawodawcy, wyrażonej w kodeksie karnym wykonawczym, poddane właściwości sądu penitencjarnego (art. 7 k.k.w.), sędziego penitencjarnego (art. 34§1 k.k.w) i organom nadrzędnym (art. 78§2 k.k.w.). Stosunek prawny powstały na skutek decyzji dyrektora aresztu o nieodpłatnym zatrudnieniu skazanego charakteryzuje się podporządkowaniem jednego podmiotu (skazanego) drugiemu (dyrektorowi aresztu). Brak jest zatem równorzędności podmiotów i ekwiwalentności świadczeń, które to kryteria decydują o istocie sprawy cywilnej.

Praca skazanych świadczona w trybie w/w przepisów nie jest wykonywana w ramach stosunku pracy, biorąc pod uwagę, że jej źródłem nie jest umowa o pracę, powołanie, wybór, mianowanie lub spółdzielcza umowa o pracę.

Zgodnie z art. 121 § 2 k.k.w. skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej. Przepis ten jednoznacznie rozróżnia zatrudnienie skazanych na podstawie administracyjnego aktu skierowania do pracy od zatrudnienia na innych podstawach prawnych.

Szczegółowe zasady zatrudniania skazanych reguluje wydane na podstawie delegacji z art.129 § 3 k.k.w. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych.

Zgodnie z rozporządzeniem skazani mogą być zatrudnieni:

- odpłatnie przy pracach porządkowych oraz pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, w przywieziennych zakładach pracy oraz u innych zewnętrznych przedsiębiorców, w tym również w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pracę nakładczą (§ 2 rozporządzenia) lub
- nieodpłatnie w przypadkach i na warunkach określonych w art. 123a § 1,2 i 3 (§ 12 rozporządzenia).

I tak, z art.123 a k.k.w. wynika, że skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie:

- za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej lub za prace porządkowe na rzecz samorządu terytorialnego, w wymiarze nie przekraczającym 90 godzin miesięcznie (art. 123 a § 1 k.k.w.),
- wówczas, gdy za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek dyrektor zezwoli na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach wykonywanych na cele charytatywne, przy pracach wykonywanych na rzecz organizacji pożytku publicznego lub przy pracach porządkowych i pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych

Służby Więziennej (art. 123a § 2 k.k.w.). Decyzję w sprawie zatrudnienia jak również jego zakończenia podejmuje dyrektor zakładu karnego, w którym przebywa osadzony. Podejmując decyzję dyrektor zakładu bierze pod uwagę nie tylko oddziaływanie resocjalizacyjne pracy, zachowanie zasad efektywności i racjonalności ale także bezpieczeństwo zarówno osób pozbawionych wolności jak i jednostki penitencjarnej. Podstawą zatrudnienia powoda było skierowanie do pracy w trybie art. 121 § 2 k.k.w.

Decyzją dyrektora pozwanej jednostki z dnia 30.10.2019 r. powód został wycofany z zatrudnienia ze względu na bezpieczeństwo jednostki. Decyzja ta została utrzymana w mocy przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim Sekcja Penitencjarna i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych postanowieniem z dnia 16.12.2019 r., sygn. akt III Kow 1391/19/s, wydanym w następstwie zażalenia złożonego przez powoda. (**k.31-36**)

W uzupełnieniu odpowiedzi na pozew, pełnomocnik pozwanego podnosił, że dyrektor zakładu karnego może cofnąć zgodę na zatrudnienie skazanego z przyczyn związanych z funkcjonowaniem zakładu karnego, a zwłaszcza z jego bezpieczeństwem. O cofnięciu zgody powiadamia się pisemnie skazanego, (art. 121 § 4 i 5 k.k.w.)

Podejmowane przez dyrektora zakładu karnego decyzje w przedmiocie skierowania do pracy, wyrażenia zgody na zatrudnienie, cofnięcia tej zgody itp. są decyzjami z zakresu prawa karnego wykonawczego. Podlegają one zaskarżeniu przez skazanego do sądu penitencjarnego w trybie przepisu art. 7 k.k.w., a także kontroli sędziego penitencjarnego w trybie przepisu art. 34 § 1 k.k.w. oraz kontroli w trybie przepisu art. 78 § 2 k.k.w. Powód skorzystał z tej możliwości, ale ostatecznie jego skarga nie została uwzględniona.

(k.50, 50 v.,)

Ostatecznie na rozprawie w dniu 16 września 2020 roku pełnomocnik powoda z urzędu poparł powództwo, wnosił o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawej udzielonej z urzędu.

Pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(k.77)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód S. M. s. W. odbywał w pozwanej jednostce- karę pozbawienia wolności w różnych okresach wykonywania kary, ostatnio w okresie od dnia 21.06.2017 r. do dnia 18.12.2019 r. skąd następnie trafił do Zakładu Karnego w Ł..

(dowód: informacja o pobytach i orzeczeniach S. M. s. W. **k.40-43**, nagranie audio-video z dnia 16 września 2020 roku zeznania świadka A. L. 00:03:34- 00:05:39 **k.77 v.,)**

Powód M. S. był zatrudniony w pozwanej jednostce na podstawie decyzji dyrektora, skierowania do tej pracy :

- w okresie 14.09.2017 r.- 27.06.2018 r. - nieodpłatnie na stanowisku pracownik fizyczny rozwijający termosy;

- w okresie 28.06.2018 r. - 07.04.2019 r. - nieodpłatnie na stanowisku pomocnik kucharza;
- w okresie 08.04.2019 r. - 30.10.2019 r. - odpłatnie na stanowisku pomocnik kucharza.

(**dowód:** kserokopia akt zatrudnienia powoda **k.51-71**, notatka służbowa **k.49**, nagranie audio-video z dnia 16 września 2020 roku zeznania świadka A. L. 00:03:34- 00:05:39 **k.77 v.**.)

Decyzją dyrektora pozwanej jednostki z dnia 30.10.2019 r. powód został wycofany z zatrudnienia ze względu na bezpieczeństwo jednostki.

Decyzja ta została utrzymana w mocy przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim Sekcja Penitencjarna i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych postanowieniem z dnia 16.12.2019 r., sygn. akt III Kow 1391/19/s, wydanym w następstwie zażalenia złożonego przez powoda.

(**dowód:** powiadomienie z dnia 31 października 2019 roku o decyzji pozwanej jednostki **k.61**, kserokopia zażalenia powoda z dnia 07.11.2019 r. **k.46,46 v.**, kserokopia postanowienia z dnia 16.12.2019 r., sygn.. akt III Kow 1391/19/s Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim Sekcja Penitencjarna i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych **k.45,45 v.**, nagranie audio-video z dnia 16 września 2020 roku zeznania świadka A. L. 00:05:39- 00:08:36 **k.77 v.**.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Sąd pominął dowód z zeznań powoda gdyż kwestia zatrudnienia powoda M. S. w pozwanej jednostce została wyjaśniona załączonymi do sprawy dokumentami, zeznaniami świadka A. L. i dalsze prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie prowadziłyby do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawę prawną żądania powoda stanowi: art. 417 k.c., a także art. 23 k.c. w zw. z art.24 k.c. i art.448 k.c.

Zgodnie z powołanym przepisem, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Z powyższego wynika, że przesłankami odpowiedzialności z art. 417 k.c. jest szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy tymi zdarzeniami.

Pojęcie "szkody" nie zostało zdefiniowane. Na podstawie reguł języka potocznego, a także niektórych przepisów przyjmuje się, że określenie to odnosi się do wszelkich uszczerbków w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swej woli. To zastrzeżenie pozwala odróżnić szkody od uszczerbków, które nastąpiły na mocy decyzji samego zainteresowanego podmiotu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22.02.2006 r. III CZP 8/06 OSNC 2006/7-8/123).

Przez "działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem" należy rozumieć niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a ciężar wykazania tej niezgodności spoczywa na poszkodowanym (por. wyrok SN z 02.10.2007 r. II CSK 269/07 LEX nr 315849).

Związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązane ze sobą zjawiska nazwanego "przyczyną" ze zjawiskiem określonym jako "skutek". Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 k.c. dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenie odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikła, nie wprowadza pojęcia

związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Ogranicza tylko odpowiedzialność do wskazanych w przepisie normalnych (adekwatnych) następstw. Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego jest determinowane określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy i dlatego istnienie związku przyczynowego bada się w okolicznościach faktycznych określonej sprawy (por. wyrok SN z 08.12.2005 r. III CK 298/05 LEX nr 172174).

Powód nie wykazał jakie dobra osobiste zostały naruszone i nie podał w jaki sposób doszło do naruszenia tych dóbr osobistych .

Należy także mieć na uwadze **art.23 k.c.** w którym zawarta jest ogólna zasada, iż dobra osobiste wymienione w nim przykładowo pozostają pod ochroną prawa cywilnego.

Dochodzenie zadośćuczynienia wymaga wykazania przez powoda naruszenia lub zagrożenia dobra osobistego - **art.24 ust.1 k.c.** W ocenie Sądu brak jest podstaw do przyjęcia, iż doszło do naruszenia lub zagrożenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda.

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2002 roku VCKN 1095/00, OSNC 2003/11/153)

Należy podnieść, iż o naruszeniu dobra osobistego w pojęciu **art.23 i 24 k.c.** można mówić gdy uszczuplenie dobra ma charakter bezprawny.

Przesłanka bezprawności jest konieczna do udzielenia powodowi ochrony. Działaniem bezprawnym jest działanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego.

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, iż powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w P..

Powód nie wykazał istnienia szkody, normalnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem (zaniechaniem działania) pozwanego, a szkodą przez niego poniesioną.

Wbrew twierdzeniom powoda nie świadczył on w pozwanej jednostce pracy na podstawie umowy o pracę. Podstawą świadczenia przez powoda pracy na rzecz pozwanej jednostki była **decyzja dyrektora o skierowaniu powoda do odpłatnej lub nieodpłatnej pracy.** Decyzja ta miała swoje źródło w przepisach art. 123a § 2 k.k.w i § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz.U. z 2004r., Nr 27, poz. 27 z późn. zm.), a jej wzruszenie zostało z woli ustawodawcy, wyrażonej w kodeksie karnym wykonawczym, poddane właściwości sądu penitencjarnego (art. 7 k.k.w.), sędziego penitencjarnego (art. 34§1 k.k.w) i organom nadrzędnym (art. 78§2 k.k.w.).

Stosunek prawny powstały na skutek decyzji dyrektora aresztu o nieodpłatnym zatrudnieniu skazanego charakteryzuje się podporządkowaniem jednego podmiotu (skazanego) drugiemu (dyrektorowi aresztu). Brak jest zatem równorzędności podmiotów i ekwiwalentności świadczeń, które to kryteria decydują o istocie sprawy cywilnej.

Praca skazanych świadczona w trybie w/w przepisów nie jest wykonywana w ramach stosunku pracy, biorąc pod uwagę, że jej źródłem nie jest umowa o pracę, powołanie, wybór, mianowanie lub spółdzielcza umowa o pracę.

Zgodnie z art. 121 § 2 k.k.w. skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej. Przepis ten jednoznacznie rozróżnia zatrudnienie skazanych na podstawie administracyjnego aktu skierowania do pracy od zatrudnienia na innych podstawach prawnych.

Szczegółowe zasady zatrudniania skazanych reguluje wydane na podstawie delegacji z art.129 § 3 k.k.w. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych.

Decyzję w sprawie zatrudnienia jak również jego zakończenia podejmuje dyrektor zakładu karnego, w którym przebywa osadzony. Podejmując decyzję dyrektor zakładu bierze pod uwagę nie tylko oddziaływanie resocjalizacyjne pracy, zachowanie zasad efektywności i racjonalności ale także bezpieczeństwo zarówno osób pozbawionych wolności jak i jednostki penitencjarnej. **Podstawą zatrudnienia powoda było skierowanie do pracy w trybie art. 121 § 2 k.k.w.**

Decyzją dyrektora pozwanej jednostki z dnia 30.10.2019 r. powód został wycofany z zatrudnienia ze względu na bezpieczeństwo jednostki. Decyzja ta została utrzymana w mocy przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim Sekcja Penitencjarna i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych postanowieniem z dnia 16.12.2019 r., sygn.. akt III Kow 1391/19/s, wydanym w następstwie zażalenia złożonego przez powoda. W ocenie Sądu słusznie pozwany zauważył, że nie może ulegać jakimkolwiek wątpliwościom, że względy bezpieczeństwa na terenie jednostki penitencjarnej mają pierwszeństwo przed indywidualnymi ocenami czy oczekiwaniami ze strony osadzonych.

Podejmowane przez dyrektora zakładu karnego decyzje w przedmiocie skierowania do pracy, wyrażenia zgody na zatrudnienie, cofnięcia tej zgody itp. są decyzjami z zakresu prawa karnego wykonawczego. Podlegają one zaskarżeniu przez skazanego do sądu penitencjarnego w trybie przepisu art. 7 k.k.w., a także kontroli sędziego penitencjarnego w trybie przepisu art. 34 § 1 k.k.w. oraz kontroli w trybie przepisu art. 78 § 2 k.k.w. Powód skorzystał z tej możliwości, ale ostatecznie jego skarga nie została uwzględniona.

Podkreślić należy, iż powód nie wykazał na czym miałyby polegać doznana przez niego szkoda. Twierdzenia powoda o pozbawieniu, możliwości płatnego zarobkowania podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w P. Tryb w ocenie Sądu są gołosłowne i nie znajdują uzasadnienia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo jako nie znajdujące prawnego ani faktycznego uzasadnienia wobec nie wykazania przez powoda, którego z mocy art. 6 k.c. obciążał ciężar dowodu, przesłanek z art. 417 § 1 k.c., a także art. 23 k.c. w z w. z art.24 k.c. i art.448 k.c.

Na podstawie art.99 k.p.c. Sąd obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w kwocie 5.400 złotych ustalone zostało stosownie do § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb

Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 roku poz.1714) Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie w kwocie 4.428,00 zł z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i nakazał wypłacenie tej kwoty ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.